

SIMON JUDIT

Új arcát mutató váradi fesztivál

Az ötödik alkalommal jelentkező HolnapUtán Fesztivál helyett, hogy elkezdene gyűjteni a babért, fogta magát és megújult. Annyira, hogy alig lehet ráismerni. Megfiatalodott. A szervezők úgy döntöttek, komolyan veszik a seregszemle elnevezését, és a szélrózsa minden irányából begyűjtötték a színis hallgatókat. A jelent pedig három jeles színház kiváló produkciója képviselte.

A Nagyvárad Szigligeti Színház fél évtizede határozta el, hogy alapít egy fesztivált, amely csak az övé, és lehetőség szerint nem hasonlít a többi seregszemléhez. Kereste az újtját, és úgy tűnik, idén rálelt. Kellett is ennyi idő, hogy beérjen és megtalálja remélhetőleg végleges arculatát. A színház és a nézőt, a kapcsolatukat helyezték a fesztivál középpontjába. Elismert és leendő színészek, rendezők, valamint a nézők is szívesen fogadták a kortárs és kísérleti elő-

*A Várad esszépályázatának
díjátadója a zárónapon*

Fotók: Fülöp-Crișan Olivér

SIMON JUDIT újságíró, kritikus (1956, Nagyvárad). A Majomsziget, a Bihari Napló, az Erdélyi Napló, a Brassói Lapok, majd a Krónika munkatársa. 2002 óta az Erdélyi Riport újságírója. MŰRE nívódíjas (1993).

adásokat. A minőség mindig kifizetődő. A négynapos fesztiválra három nemzetközileg elismert társulatot hívtak meg, ami már a számot tekintve is teljesítmény, és akkor még nem szóltunk az előadásokról és a neves alkotókról.

A Kolozsvári Állami Magyar Színház társulata többször fordult meg a világ nagyvárosaiban, mint Nagyváradon, de a HolnapUtánra eljöttek. Dokudramát hoztak, ami napjaink égető kérdéseit dolgozza fel: a gyermek-szülő viszonyt, a szülők egymás közötti kapcsolatát, valamint a viszonyulásokat a családban és társadalomban. Az előadást hetven mélyinterjú előzte meg, melyekhez a kérdéseket pszichológusok dolgozták ki és értékelték. Két fiatal dramaturg, Biró Réka, Deák Katalin, valamint a szí-

nészek írták meg a forgatókönyvet, helyet hagyva az improvizációnak. Noha a szövegek drámaiak, a *Homemade* című előadás kivételessége a színészi jelenlétnek és játéknak köszönhető.

Nézni is tudni kell

A Temesvári Csiky Gergely Színház előadása sokkal rendezőcentrikusabb. Radu Afrim a színészek ötleteire alapozva írta és állította színpadra *A néző élete és halála felszín és ártatlan történetekben elmesélve* című előadást. A produkció nem csupán nevében formabontó: meglepetésekkel tűzdelt, pimasz, provokáló, nézőt és színészt próbára tevő, néha ellenállhatatlanul humoros, máskor torokszorító jelenetek összessége. Minden pillanata élvezetes és gondolatébresztő. Izgalmas összhangba kerül benne szöveg, látvány, zene, fények, koreográfia, színészi játék. A groteszktől a szürreálisig, a naturálistól az abszurdig terjed a monológokból, tánc-

és mozgásszínházi elemekből összerakott előadás skálája. Történet nincs, pontosabban számos történet jelenik meg, hogy aztán kiderüljön: mindaz, amit közel három órán keresztül láttunk, a színházi alkotás és annak befogadója, a közönség szoros kapcsolatáról beszél.

A Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színházban Sardar Tagirovsky állította színpadra Molière *Úrhatnám polgár* című vígjátékát (Nagyváradon *Az eset* című előadást rendezte). Szét-szedte, majd Sényi Fanni dramaturggal úgy rakta össze a francia klasszikus darabját, hogy az előadás megfogalmazza a mai ember dilemmáit, viszonyulását a pénzhez, a felső tíz-

*Jelenet a temesváriak
formabontó előadásából*

ezerhez, a tudáshoz, s megmutassa a megfelelni vágyás tragikomikumát. Egyben foglalkozik a színész, a színház nézőkre gyakorolt hatásával – ez lassan az előadó-művészet egyik kulcskérdésévé válik. A sepsiszentgyörgyiek produkciója akár összművészetinek is tekinthető: a zene önmagában is működne, a játék közben olajfestmény készül, melyet a végén lehet megtekinteni. A színészi játék lenyűgöző, Pálffy Tibor Jourdain úr alakítását tanítani kellene.

A Szigligeti Társulat nem a legjobb produkciójával szerepelt, de a *Trónok arca* illett a fesztivál tematikájába és hangulatába. Balogh Attila állította színpadra az improvizációra ala-

A fellépő zenekarokat is színészek alkották

A váradiak *Trónok arca* castingja

pozó előadást, pontosabban stúdió-színpadi történést, amely lényegében folyamatos work in progress, azaz sosincs befejezve. Előadásról előadásra változik, a fesztiválon látottban többet szerepelt a közönség, mint a színészek. Szerencséje volt a játék-mester szerepét is betöltő rendezőnek, mert a színészhallgatók eszményi partnernek bizonyultak.

Illene érteni őket

A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem színész szakos hallgatói *Kiadjamagát* címmel személyes emlékekből, vallomásokból készítettek előadást. Megfordították a világot: a nézők az Arcadia ifjúsági és bábszínház színpadán ültek, a fiatalok a nézőtéren játszottak. A Faragó Zsuzsa dramatizálta történetek – jórészt monológok – nem a legderűsebb képet festették a szülő-gyermek kapcsolatról, az iskoláról és főleg a társadalomról. Az utolsó, szívszorítóan szépen előadott monológból kiderül: a fiatalok nem szeretnének mást, mint boldogan élni egy biztonságos világban.

A Váradra érkezett csapat tagjai Magyarországról jöttek Marosvásárhelyre tanulni. Forgács Péter rendező is a határ túloldaláról érkezett, de fájdalom, nem tudott olyan színpadi szituációkat teremteni a hallgatóknak, amelyeket megérdemeltek volna.

A budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetem operett-musical szakos hallgatói mutatkoztak be a *George et*

Cole színházi show-ban. Novák Eszter és Selmeczi György osztályvezető tanárok George Gershwin és Cole Porter dalaiból készítettek látványos, sok humorral tűzdelt, az eleganciát sem nélkülöző előadást. A tehetséges fiatalok-

*A sepsiszentgyörgyiek
Úrhatnám polgárában*
Pálffy Tibor és Gajzágó
Zsuzsa

*A marosvásárhelyi színisek
– ezúttal a nézőtéren*

hoz – akiknek hangja, ének- és tánc-
tudása a világ színpadain is sikert
arathat – érezhetően közelebb áll
Porter, mint Gershwin; de lehet, hogy
a tanáraik szeretik jobban az előbbit.
Az előadáson kívül az is öröme ad
okot, hogy a budapesti színinövendé-
kek közülük többen tekintenek úgy a
romániai magyar színházakra, mint
lehetséges munkahelyre. Az erdélyi
direktorok remélhetőleg lesznek
annyira szemfülesek, hogy lecsapja-
nak rájuk.

A szervezők által kitalált Holnap-
Után Projekt a maga eszközeivel
megvalósította a nemzetegyesítést: a
Kárpát-medence minden magyar
nyelven működő színházművészeti
egyeteméről érkeztek növendékek,
hogy a négynapos workshop után
bemutassák a hét váradi fiatal alkotó
szövegére összeállított előadást.
Tizenkét színészhallgató két leendő
rendező – egy vásárhelyi és egy buda-
pesti – irányításával eljátszotta, mit
is jelent számukra a holnap és a hol-
napután. Szellemesen, tehetségesen,
sok humorral, máskor meg drámai-
an mondták el, hogy nem túl sok jót
várnak, de azért remélnék, hiszen
fiatalok. Mert ők sem akarnak mást,
mint boldogan élni, és színházat csi-
nálni.

Színház másképpen

A HolnapUtán bátran nevezhető
összművészeti fesztiválnak, hiszen
színházi előadásokon kívül work-
shop, képzőművészeti kiállítás, iro-
dalom és zene is szerepelt a kínálatá-

ban, persze valamilyen módon kapcsolódva a színházhoz és a közönséghez.

A képzőművészetet Németh László grafikus képviselte. Az előadásokhoz készült plakátjai sorakoztak a Fehér terem falain, tényleg érdemes volt végignézni őket. Ercsei Zsolt képzőművész megnyitójában azt mondta, hogy Németh legelső plakátját fricskának szánta a színház akkori vezetése számára. Az azóta eltelt csaknem tíz évben a Szigligeti Színház arculati felelőse lett, és számos nemzetközi elismerésben részesült előadásplakát fűződik nevéhez. Művei egymás mellett nemcsak hatásosak, de színházi élményeket vagy éppen morgolódásokat is felidéznek.

Irodalomról a *Várad* folyóirat gondoskodott a maga sajátos módján. A Szigligeti Színház és a *Várad* Kulturális Folyóirat együttműködéséből számos érdekes, izgalmas rendezvény, előadás jött létre. A HolnapUtán fesztiválon Szűcs László

főszerkesztő és Szilágyi Aladár szerkesztő ismertette a lap *Esszintsünk!* elnevezésű pályázatának nyerteseit. Az első díjat a csíkszeredai Bakcsi Botond érdemelte ki, a második díjat a Kolozsvárott élő Fleisz Katalin kapta, a harmadik, megosztva, Váradon maradt: a színház munkatársa (egyébként a *Trónok arca* dalszövegeinek szerzője), Biró Árpád Levente, valamint Boros Brigitta kapta, s mintegy tíz dicsérő oklevelet is átadtak. Majd Szilágyi Aladár magáról a műfajról, annak nemzetközi és hazai változatairól tartott élő kisesszét.

Az esszéket vers és széppróza követte. A lap Élő Várad projektjének

lényege, hogy a megyében élő fiatal alkotók ne csak a lap hasábjain, hanem performance-okban is bemutatkozzanak, kapcsolatot teremtsenek az olvasókkal. Tasnádi-Sáhy Péter, az irodalomrovat szerkesztője beszélt annak a nemrég rendezett vitaszínházi estnek az „eredményeiről”, melynek témája az erdélyiekéről kialakult sztereotípiák voltak. Az élőváradosok a vitaszínházi előadásra készült írásaikból olvastak fel. Őszintén: jobb ezt a témát nem firtatni, mert még kiderül az igazság.

A zene is a színházhoz kötődött, hiszen az esténként fellépő zenekarokat színészek vagy színészpálánták alkották. A Szigligeti Stúdió Fehér termében színpadra állt a pesti színisek zenekara, a Pink Mojós and the Fuckfaces, a nagyváradi Colombo's wife, továbbá a Szigligeti Színház színészeinek Sztárzenekara és a színészek, valamint színházi zenészek alkotta sepsiszentgyörgyi Tesztoszteron Zenei Alakulat. Sokkal érdekesebb, ha színészek zenélnek és énekel-

nek, mert a hivatásosokkal ellentétben ők nemcsak eléneklik, de elő is adják a dalokat. Mi tagadás, színház ez is.

A Szigligeti Színháznak évek óta nem titkolt célja, hogy fiatal alkotóknak teremtsen lehetőséget. Fazakas Márta, a HolnapUtán főszerzője tehetséggondozónak nevezte a fesztivált, de ez a szó túl rideg a sereg-szemle hangulatához, hiszen az valóban fiatalos, pergő és érdekes volt. A közönség pedig szeretettel és tapssal fogadta a fiatalokat és jutalmazta a jeles társulatokat. Ez a fesztivál nagyon illik Váradhoz – jegyezte meg egy újságíró. Igaza van.